



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ПРИВАТНА УСТАНОВА  
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ  
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ  
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»**

**Кафедра педагогіки та психології**

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

**вибіркового освітнього компонента**

**АРТ-ТЕРАПІЯ**

**Дніпро-2024**


Робоча програма вибіркового освітнього компонента «Арт-терапія» для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей.

Розробник: Оксана БАЗИЛЕВСЬКА, к. пед. н., доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2024 року № 01

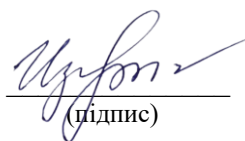
Зав. кафедри

  
(підпис)

Станіслав САПОЖНИКОВ, док. пед. наук, професор

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2021 року

Завідувач навчально-методичного відділу

  
(підпис)

Інна ЗЕРКАЛЬ

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг годин / кредитів	180/6	
Кількість змістовних модулів	2	
Годин на аудиторне вивчення	88	20
Годин на самостійне вивчення	92	160
Форма підсумкового контролю	екзамен	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета** полягає у вивченні прикладних галузей застосування арт-терапії; засвоєнні студентами принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції; ознайомленні з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції асоціальних форм поведінки.

**Завдання** курсу полягає у вивченні практичних аспектів арт-терапії, диференціації діагностичних та корекційних можливостей терапії зображувальною діяльністю, дослідженні перспектив та обмежень даного напрямку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- суть, види, сфери застосування і межі ефективності арт-психотерапії;
- принципи застосування, процедурні особливості і психотехнічні прийоми арт-терапії;
- сфери застосування і компетентності даного терапевтичного методу.

**вміти:**

- володіти адекватною проблемі і терапевтичній парадигмі психотехнологією її розв'язання;
- використовувати власний усвідомлений внутрішній автентичний потенціал (інтуїцію, творчість, продуктивну уяву, особистий досвід) при наданні психотерапевтичної допомоги клієнту;

– аналізувати чужий і рефлексувати власний терапевтичний досвід, намічати шляхи професійного зростання.

### **3. Програма навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1. Теоретичні засади використання арт-терапії**

##### **Тема 1. Основні поняття та етапи психологічного консультування з використанням методів арт-терапії.**

Можливості та обмеження сучасної арт-терапії.

Визначення психологічного консультування, метапсихологічного консультування з використанням методів арт-терапії. Основні форми і методи арт-терапії.

Моделі та задачі арт-терапії. Позиція арт-терапевта. Структура арт-терапевтичного заняття

Арт-терапевтичний простір. Вимоги до арт-терапевтичного кабінету. Особистісна готовність арт-терапевта. Символізм продукту творчості клієнта.

Історія розвитку підходів до терапії мистецтвом. Історія розвитку арт-терапії (первісне мистецтво, виникнення інтересу до дитячої творчості, виникнення інтересу до творчості душевнохворих). Сучасне становище терапії мистецтвом. Сучасна історія розвитку арт-терапії. Теорії арт-терапії.

*Література [3,5,6]*

##### **Тема 2. Діагностичні та психотерапевтичні можливості арт-терапії.**

Межі методу арт-терапевтичної діагностики. Діагностичні можливості малюнка. Особливості вибору художніх матеріалів. Діагностика емоційного стану за кольором. Діагностичний потенціал і можливості арт-терапевтичних технік.

Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами. Показання та протипоказання для арт-терапевтичних технік.

*Література [3,5,6]*

##### **Тема 3. Арт-терапевтична робота в індивідуальному та груповому форматі.**

Специфічні можливості арт-терапії. Діагностичні та психотерапевтичні можливості арт-терапії в індивідуальній та груповій роботі. Індивідуальна форма арт-терапевтичного консультування та його етапи.

Особливості індивідуальної та групової арт-терапії з дітьми, підлітками та дорослими. Індивідуальне малювання, малювання з партнером та групове малювання. Техніка роботи з фракталами. Малювання та створення історії.

Робота з груповою динамікою, встановлення контакту з учасниками групи, відпрацювання конфліктних ситуацій в групі, зворотній зв'язок від учасників групи, групова інтеграція.

*Література [3,5,6]*

#### **Тема 4. Арт-терапія в роботі з різними категоріями населення**

Перші спроби використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками (Г. Рід, Е. Крамер). Створення та обговорення дитячих малюнків (схема обговорення). Особливості використання арт-терапії в роботі з клієнтами, які перенесли сексуальне насильство. Особливості застосування арт-терапії з літніми людьми. Арт-терапевтична робота з людьми похилого віку. Особливості застосування арт-терапії в межах перинатальної психології. Використання арт-терапії в роботі із засудженими. Історія правопорушень у малюнках.

*Література [3,5,6]*

### **Змістовий модуль 2. Арт-терапевтичні напрями в роботі психолога**

#### **Тема 1. Ізотерапія. Бібліотерапія.**

Художні матеріали. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії. Основні етапи ізотерапії. Ізотерапія з дітьми.

Загальні уявлення про бібліотерапію. Бібліотерапевтичні техніки для вирішення ресурсних завдань. Можливості роботи з бібліотерапевтичними техніками.

*Література [3,5,6, дод.57]*

#### **Тема 2. Казкотерапія. Драматерапія.**

Функції казок. Принципи та схема психологічного аналізу казок. Основні етапи психологічного аналізу казок. Фактори ефективності казкотерапії. Можливості роботи з казками. Особливості казкотерапії з дітьми.

*Література [3,5,6дод.7,34,36]*

### **Тема 3. Ігрова терапія. Піскова терапія.**

Загальні уявлення про ігрову терапію. Основні завдання ігрової терапії. Механізми психокорекційного впливу. Можливості ігрової терапії. Організація простору кабінету ігрової терапії.

Загальні уявлення про піскову терапію. Механізми психокорекційного впливу. Можливості піскової терапії. Оснащення піскової терапії. Процес піскової терапії. Ключові характеристики піскових картин. Піскова терапія з дітьми.

*Література [3,5,6]*

### **Тема 4. Музична терапія. Маскотерапія.**

Загальні уявлення про музикальну терапію. Використання музичної терапії. Механізми психокорекційного впливу музики на людину. Музика та тілесні реакції. Кабінет для музикотерапії. Музична терапія з дітьми.

Загальні уявлення про маскотерапію. Психологічні функції маски. Виготовлення масок та робота з ними. Робота з готовими масками.

*Література [3,5,6дод. 19,22,65]*

### **Тема 5. Фототерапія.**

Загальні уявлення про фототерапію. Можливості фотографії. Психологічні функції фотографії. Фототерапія з дітьми.

*Література [3,5,6]*

### **Тема 6. Ліплення, скульптура.**

Загальні уявлення про ліплення. Механізми психокорекційного впливу ліплення. Матеріали для ліплення. Оснащення кабінету.

*Література [3,5,6 дод.61]*

### **Тема 7. Арт-терапевтичний метод «Мандала».**

Створення мандал у якості психотерапевтичного прийому. Мандала як проєктивний засіб. Психологічний зміст форми. Використання мандали у психодіагностиці та психотерапії.

*Література [3,5,6 дод.53]*

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												Форми Ід. конт-
	Денна форма						Заочна форма						
	усь- ого	у тому числі					усь- ого	у тому числі					
		л	п	лаб	с	ср		л	п	л	с	ср	
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади використання арт-терапії</b>													
<b>Тема 1. Арт-терапія як новий напрям в психотерапії</b>	<b>34</b>	2	–	–	–	4	–	2	–	–	–	4	У, ПК К
1.Арт-терапевтичні дослідження. Інтеграція наукових досліджень, теорії і практики в арт-терапії.		–	2	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
2.Діалектика арт-терапії		–	–	–	2	2	–	–	–	–	–	6	
3.Основні форми і методи арт-терапії.		2	–	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
4.Моделі та задачі арт-терапії.		–	4	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
5.Арт-терапевтичний простір. Вимоги до арт-терапевтичного кабінету.		–	–	–	2	2	–	–	–	–	–	6	
6.Теорії арт-терапії.		2	–	–	2	2	–	–	–	–	–	6	
<b>Тема 2. Теоретичні аспекти і проблеми арт-терапії</b>	<b>26</b>	2	–	–	–	4	–	–	–	–	–	6	У, ПК К
1.Діагностичні можливості малюнка.		–	4	–	–	4	–	–	–	–	–	6	
2.Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами.		–	–	2	–	2	4	–	–	–	–	6	
3.Показання та протипоказання для арт-терапевтичних технік.		–	2	–	–	–	2	–	–	–	–	6	
<b>Тема 3. Арт-терапевтична робота в індивідуальному та груповому форматі.</b>	<b>38</b>	2	–	–	–	4	–	2	–	–	–	6	ПК,К
1.Індивідуальна форма арт-терапевтичного консультування та його етапи.		–	2	–	–	–	2	–	–	–	–	6	
2.Особливості індивідуальної та групової арт-терапії з дітьми, підлітками та		–	–	2	–	2	4	–	–	–	–	6	

дорослими.													
3.Техніка 8обот из фракталами.	–	2	2	–	–	4	–	–	–	–	–	6	
4.Малювання та створення історії	–	-	2	–	–	4	–	–	–	–	–	6	
5.Робота з груповою динамікою.	–	–	2	–	–	4	–	–	–	–	–	6	
<b>Тема 4. Основні форми арт-терапевтичної роботи</b>	<b>30</b>	2	–	–	–	4	–	2	–	–	–	6	У, ПК
1.Перші спроби використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками (Г. Рід, Е. Крамер).	–	–	2	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
2.Створення та обговорення дитячих малюнків (схема обговорення).	–	–	2	–	–	4	–	–	–	–	–	6	
3.Особливості використання арт-терапії в роботі з клієнтами, які перенесли сексуальне насильство	–	–	2	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
4.Особливості застосування арт-терапії з літніми людьми	–	–	2	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
5.Особливості застосування арт-терапії в межах перинатальної психології.	–	2	–	–	–	2	–	–	–	–	–	6	
6.Етапи розвитку психотерапевтичної групи	–	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	-	
<b>Всього годин за модулем 1</b>	<b>128</b>	<b>22</b>	<b>28</b>		<b>10</b>	<b>68</b>	–	<b>8</b>	–	–	–	<b>136</b>	
<b>Змістовий модуль 2. Арт-терапевтичні напрями в роботі психолога</b>													
<b>Тема 1. Ізотерапія. Бібліотерапія.</b>	<b>8</b>	2	2	–	–	4	–	–		–	–	4	У
<b>Тема 2. Казкотерапія. Драматерапія.</b>	<b>8</b>	2	2	–	–	4	–	–	2	–	–	4	У
<b>Тема 3. Ігрова терапія. Піскова терапія.</b>	<b>8</b>	2	2			4	–	–	2	–	–	4	У
<b>Тема 4. Музична терапія. Маскотерапія.</b>	<b>8</b>	2	2	–	–	4	–	–	2	–	–	4	У
<b>Тема 5. Фототерапія.</b>	<b>8</b>	2	2	–	–	4	–	–	2	–	–	4	У
<b>Тема 6. Ліплення, скульптура.</b>	<b>8</b>	2	2	–	–	4	–	–	2	–	–	4	У
<b>Тема 7. Арт-терапевтичний метод «Мандала».</b>	<b>4</b>	2	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	КР
<b>Усього годин за модулем 2</b>	<b>52</b>	<b>14</b>	<b>14</b>	–	–	<b>24</b>	–	–	12	–	–	24	
<b>Усього годин:</b>	<b>180</b>	<b>36</b>	<b>42</b>	–	<b>10</b>	<b>92</b>	180	<b>8</b>	<b>12</b>	–	–	160	

### 5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Максим. к-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Арт-терапія як новий напрям в психотерапії	2	2	



2	Основні форми і методи арт-терапії.	2		
3	Теорії арт-терапії.	2		
4	Теоретичні аспекти і проблеми арт-терапії	2		
5	Показання та протипоказання для арт-терапевтичних технік.	2		
6	Арт-терапевтична робота в індивідуальному та груповому форматі.	2	2	
7	Індивідуальна форма арт-терапевтичного консультування та його етапи.	2		
8	Техніка роботи з фракталами.	2		
9	Основні форми арт-терапевтичної роботи	2	2	
10	Особливості застосування арт-терапії в межах перинатальної психології.	2		
11	Етапи розвитку психотерапевтичної групи	2	2	
12	Ізотерапія. Бібліотерапія.	2		
13	Казкотерапія. Драматерапія.	2		
14	Ігрова терапія. Піскова терапія.	2		
15	Музична терапія. Маскотерапія.	2		
16	Фототерапія.	2		
17	Ліплення, скульптура.	2		
18	Арт-терапевтичний метод «Мандала».	2		
	<b>Усього годин</b>	36	8	

### 5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		кіль-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Діалектика арт-терапії	2		4
2	Арт-терапевтичний простір. Вимоги до арт-терапевтичного кабінету.	2		4
3	Теорії арт-терапії.	2		4
4	Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами.	2		4
5	Особливості індивідуальної та групової арт-терапії з дітьми, підлітками та дорослими.	2		4
	<b>Усього годин</b>	10		20

### 6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		кіль-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Арт-терапевтичні дослідження. Інтеграція наукових досліджень, теорії і практики в арт-терапії.	2		2
2.	Моделі та задачі арт-терапії	4		3
3.	Діагностичні можливості малюнка.	2		2

4.	Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами.	4		3
5.	Особливості індивідуальної та групової арт-терапії з дітьми, підлітками та дорослими.	2		2
6	Техніка роботи з фракталами.	2		2
7	Малювання та створення історії	2		2
8	Робота з груповою динамікою.	2		2
9	Перші спроби використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками (Г. Рід, Е. Крамер).	2		2
10	Створення та обговорення дитячих малюнків (схема обговорення).	2		2
11	Особливості використання арт-терапії в роботі з клієнтами, які перенесли сексуальне насильство	2		2
12	Особливості застосування арт-терапії з літніми людьми	2		2
13	Ізотерапія. Бібліотерапія.	2		2
14	Казкотерапія. Драматерапія.	2	2	2
15	Ігрова терапія. Піскова терапія.	2	2	2
16	Музикальна терапія. Маскотерапія.	2	2	2
17	Фототерапія.	2	2	2
18	Ліплення, скульптура.	2	2	2
19	Арт-терапевтичний метод «Мандала».	2	2	2
	<b>Усього годин</b>	42	12	40

## 7. Темі лабораторних занять

(Не передбачено)

## 8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		кількість балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Арт-терапія як новий напрям в психотерапії	4	4	
2.	Арт-терапевтичні дослідження. Інтеграція наукових досліджень, теорії і практики в арт-терапії.	2	6	
3.	Діалектика арт-терапії	2	6	
4.	Основні форми і методи арт-терапії.	2	6	
5.	Моделі та задачі арт-терапії.	2	6	
6.	Арт-терапевтичний простір. Вимоги до арт-терапевтичного кабінету.	2	6	
7.	Теорії арт-терапії.	2	6	
8.	Теоретичні аспекти і проблеми арт-терапії	4	6	
9.	Діагностичні можливості малюнка.	4	6	

10.	Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії при роботі з різними художніми матеріалами.	4	6	
11.	Показання та протипоказання для арт-терапевтичних технік.	2	6	
12.	Арт-терапевтична робота в індивідуальному та груповому форматі.	4	6	
13.	Індивідуальна форма арт-терапевтичного консультування та його етапи.	2	6	
14.	Особливості індивідуальної та групової арт-терапії з дітьми, підлітками та дорослими.	4	6	
15.	Техніка роботи з фракталами.	4	6	
16.	Малювання та створення історії	4	6	
17.	Робота з груповою динамікою.	4	6	
18.	Основні форми арт-терапевтичної роботи	4	6	
19.	Перші спроби використання образотворчих прийомів з дітьми та підлітками (Г. Рід, Е. Крамер).	2	6	
20.	Створення та обговорення дитячих малюнків (схема обговорення).	4	6	
21.	Особливості використання арт-терапії в роботі з клієнтами, які перенесли сексуальне насильство	2	6	
22.	Особливості застосування арт-терапії з літніми людьми	2	6	
23.	Особливості застосування арт-терапії в межах перинатальної психології.	2	6	
24.	Ізотерапія. Бібліотерапія.	4	4	
25.	Казкотерапія. Драматерапія.	4	4	
26.	Ігрова терапія. Піскова терапія.	4	4	
27.	Музикальна терапія. Маскотерапія.	4	4	
28.	Фототерапія.	4	4	
29.	Ліплення, скульптура.	4	4	
<b>Усього годин</b>		<b>92</b>	<b>160</b>	

**10. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання  
(не передбачені)**

**11. Методи навчання:  
Загальні:**

- Словесні методи навчання:** евристична бесіда; лекція; робота з першоджерелами.
- Наочні методи навчання:** демонстрування, самостійне спостереження.
- Практичні методи навчання:** вправи, практичні роботи.
- Активні методи навчання:** дискусія, метод кейсів, дерево рішень.

**12. Перелік екзаменаційних питань**

- Поняття та історія арт-терапії як комплексної міждисциплінарної науковоприкладної галузі знання.
- Основні поняття та корекційні можливості арт-терапії.
- Форми арт-терапії.

4. Значення символів та образів в арт-терапії.
5. Організація арт-терапевтичної діяльності.
6. Оснащення арт-терапевтичного кабінету.
7. Способи реєстрації та оцінки арт-терапевтичної роботи.
8. Структура арт-терапевтичних корекційно-розвиваючих занять.
9. Загальні уявлення про ізотерапію.
10. Психологічний вплив художніх матеріалів.
11. Психологія кольору. Значення кольору в ізотерапії
12. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії.
13. Діагностичні і терапевтичні можливості методу малювання пальцями (finger-painting).
14. Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.
15. Арт-терапевтичні техніки в роботі тренера (малюнок, колаж, маски, ліпка, скульптура).
16. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.
17. Історія розвитку казкотерапії.
18. Схема психологічного аналізу казок. Етапи казкотерапії.
19. Форми і методи роботи з казками.
20. Діагностика та прийоми складання казок.
21. Казкова імідж-терапія.
22. Особливості роботи казкотерапії з дітьми.
23. Історія і сучасні тенденції піскової терапії.
24. Роль психолога в пісковій терапії.
25. Організація кабінету піскової терапії.
26. Процес піскової терапії.
27. Ключові характеристики пісочних картин.
28. Ведення документації з пісочної терапії.
29. Застосування піскової терапії в груповій психокорекції.
30. Поняття фототерапії. Психологічні функції фототерапії.
31. Фототерапія (слайд-терапія) з дітьми.
32. Музикотерапія. Цілі, основні напрямки музикотерапії, діагностичні та терапевтичні можливості.
33. Бібліотерапія. Цілі, основні напрямки бібліотерапії, діагностичні та терапевтичні можливості.
34. Драматерапія. Базові принципи, основні напрями драматерапія, області застосування.
35. Поняття танцювальної терапії. Етапи танцювальної терапії.
36. Поєднання фототерапії, музикотерапії та танцювальної терапії у роботі з дорослими.
37. Робота з малюнком в індивідуальному і груповому режимі (цілі, діагностичні та терапевтичні можливості; специфіка роботи з олівцями, аквареллю, гуашшю і т.д.).
38. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній та груповій арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
39. Робота з масками в індивідуальному і груповому режимі: виготовлення різних масок, психотерапевтичні можливості в роботі з масками.

40. Арт-терапія в роботі з людьми похилого віку.
41. Арт-терапія в роботі з дітьми з девіантною поведінкою.
42. Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками в умовах школи.
43. Арт-терапія в роботі з сім'ями «групи ризику».
44. Застосування арт-методів для корекції емоційних розладів.

### 13. Методи контролю:

- попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з предмету чи розділу, який буде вивчатися;
- поточний контроль з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів;
- тематичний контроль після вивчення нової теми чи нового розділу з метою систематизації знань студентів;
- модульний контроль проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного модуля. Письмова контрольна робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести;
- підсумковий контроль: модульна контрольна робота та семестровий залік;
- індивідуальний: усне індивідуальне опитування, реферат;
- груповий: розробка і захист тематичних проєктів;
- фронтальний: усне фронтальне опитування, модульні контрольні роботи, тестові завдання різних типів;
- метод самоконтролю.

### 14. Розподіл балів, які отримують студенти. Екзамен

Поточне оцінювання та самостійна робота											екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
Поточний контроль											40	100
4	5	5	4	6	6	6	6	6	6	6		
Контроль самостійної роботи												

### Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--

### КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
<b>Відмінно</b>	90 – 100	A

ставиться, якщо студент:

грунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;

- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
<b>Добре</b>	83 – 89	B
	75 - 82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
<b>Задовільно</b>	68 – 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні визначень;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b>	35 – 59	FX
<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням</b>	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні визначень помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

### 15. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає:

- робочу навчальну програму дисципліни;
- екзаменаційні матеріали;
- модульні контрольні роботи;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;

## 16. Рекомендована література

1. Авраменко М. Л. Використання методів арт-терапії в реабілітації людей з проблемами психічного здоров'я : метод. реком. / М. Л. Авраменко; за заг. ред. канд. мед. наук М. Л. Авраменка. К. : Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів, 2008. 55 с.
2. Вознесенська О. Л., Сидоркіна М. Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник / Олена Вознесенська, Марина Сидоркіна. – К. : Золоті ворота, 2015. 148 с.
3. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті / О.Вознесенська, Л. Мова. К. : Шкільний світ, 2007. 120 с.
4. Енциклопедичний словник з арт-терапії / О. Л. Вознесенська, О. М. Скар, О. А. Бреусенко-Кузнецов, О. О. Деркач., Л. В. Мова та ін.; [за заг.наук.ред. О. Л. Вознесенської, О. М. Скар]. К.: Видавець ФОП Назаренко Т. В., 2017. 312 с.
5. Дуткевич Т. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога. Київ : ЦУЛ, 2019. 266 с.
6. Ільченко І. С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів / І. С. Ільченко. Умань : Видавничо-поліграфічний цент «Візаві», 2013. 150 с.
7. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
8. Максименко Д. С. Різнокольорове дитинство. Ігротерапія, казклтерапія, ізотерапія, музикотерапія. Київ : ЦУЛ, 2021. 192 с.
9. Павлов І. Горіна М. Робота з емоціями. Я відчуваю... Що? 100+ технік. Харків : Моноліт-Bizz, 2022
10. Романовська Д. Д. Психологічна абетка для дошкільників : практично-методичний посібник. Харків : Ранок, 2023. 176 с.
11. Тараріна О. Практикум з арт-терапії: скринька майстра. Київ : Астамір-В, 2022. 224 с.
12. Тараріна О. Практикум з консультування. Арт-рішення. Київ : Астамір-В, 2023. 88 с.
13. Тараріна О. Пісочна терапія: практичний старт. Київ : Астамір-В, 2023. 120 с.
14. Тараріна О. Глибинна арт-терапія: практики + трансформації. Київ : Астамір, 2023, 240 с.
15. Тараріна О. Супервізія в арт-терапії: складні випадки та делікатні теми у роботі психолога. Київ : Астамір-В, 2023. 352 с.
16. Тараріна О. Практикум з арт-терапії в роботі з дітьми. Київ : Астамір-В, 2024. 256 с.
17. Файфер Лайза Практична когнітивно-поведінкова терапія для дітей та підлітків. Київ : Науковий світ, 2023. 278 с.
18. Харченко І. Методика «Мандала» в корекційно-розвитковій роботі з дітьми та підлітками. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 44 с.
19. Хижна О., Сакалюк О., Куцин Е. Арт-педагогіка і арт-терапія в соціальній реабілітації дітей. Київ : КНТ, 2023. 148 с.